

BARCELONA ANYS 70 A TOT DRAP

Repassem com el cinema va retratar la ciutat en una època vital, sorollosa i fascinant marcada per la fi de la dictadura i l'inici de la democràcia

TEXT

Toni Vall

A aquesta setmana s'ha estrenat als cinemes *Modelo 77*, la pel·lícula d'Alberto Rodríguez ambientada a la presó Model de Barcelona entre el 1976 i el 1977. La història d'un grup de presos polítics que desitgen, esperen i atien l'arribada de l'anhelada llei d'amnistia, mesura cabdal del govern espanyol amb l'arribada de la democràcia. Barcelona –no tan sols entre les parets de la Model– és també protagonista d'aquest film. La Barcelona dels anys setanta, sí, tan reconeixible, encara tamisada de gris, encara enfosquida per les quatre dècades de dictadura, però també acolorida, viva, farcida de tota mena d'estímuls i inquietuds. Una Barcelona que el cinema també ha retratat. Fem un repàs d'aquesta Barcelona a través de diferents pel·lícules.

1. EL REPORTER (Michelangelo Antonioni, 1975)

Impossible desenganxar els ulls de la pantalla durant tot el visionat del film, fascinant, addictiu, hipnòtic, d'Antonioni. Especialment en aquelles escenes, avui mítiques, rodades a Barcelona. Veiem Jack Nicholson travessant la Rambla, rebut per Joan Gaspart a la recepció de l'Hotel Oriente –de la seva propietat, esclar–, juntament amb Maria Schneider en localitzacions de la Pedrera i del Palau Güell, dalt del telefèric de Montjuïc... A Antonioni el captivava l'arquitectura –*L'eclipsi* i *Zabriskie point* es poden interpretar com a fondes mirades a l'espai arquitectònic–, i la de Gaudí no podia sinó generar-li inspiració.

2. L'ORGIA (Francesc Bellmunt, 1978)

¿Escenes inesborrables del cinema català? Entre els primers tres o cinc llocs hi situaria, sens dubte, el passeig despulat de Juanjo Puigcorbè amb una Vespino per la Barcelona del 1978. Surt del passatge Permanyer, passa pel carrer Aragó –al cinema Capsa hi projecten *La bèstia*, de Walerian Borowczyk–, Pau Claris, el passeig de Gràcia... Tota una provocació –no havien demanat permís a ningú per rodar allò– dins d'una pel·lícula que ja en si era pura llibertat, desafiament, ganes de rebentar el món. Les converses cinèfiles i filosòfiques dels joves que es tanquen en una casa per fer una orgia són una antologia de les ànsies de trencar amb la repressió acumulada durant anys.

3. BILBAO (Bigas Luna, 1978)

Els baixos fons de la ciutat –així els anomenaven en aquell temps–, el Barri Xino que avui és el Raval, les voreres plenes de gent, les façanes com un aparador de cartells i rètols de pensions i antres de mala mort. I la càmera de Bigas Luna filmant-ho tot amb ull profund per injectar vida i mort a la seva impressionant *Bilbao*, història de fetitxisme malaltís, de creativitat fosca i oculta, una de les pel·lícules més punyents –per a tothom qui l'ha vista, totalment inoblidable– de la seva filmografia. I hi ha una escena que no se m'esborra del cap. El protagonista –un Àngel Jové impressionant– passejant per l'Avinguda de la Llum, aquelles històriques galeries subterrànies que habitaven el subsol del carrer de Pelai. Un document cinèfil i històric alhora.

7. Els documentals i filmacions de la Transició

Un homenatge és el que es mereixen els documentalistes –professionals i aficionats– que es van atrevir a treure les seves càmeres al carrer i filmar les manifestacions en favor de la llibertat que van omplir Barcelona durant els decisius anys de la Transició. Cineastes com Manel Esteban Marquilles, operador de càmera amb Pere Portabella, incansable agitador fílmic, que va filmar des de balcons i terrats la manifestació del dia que tothom cridava “Llibertat, amnistia i Estatut d’Autonomia!” Els grisos estossinant la gent, les corredisses, el carrer empedrat, les illes de l’Eixample i la Gran Via.

Producciones Zeta

5. OCAÑA, RETRAT INTERMITENT (Ventura Pons, 1978)

Després de deu anys imparables al teatre català, Ventura Pons va saltar al cinema amb aquest documental que és pura història del cine català. La vida de José Pérez Ocaña al seu cau de la plaça Reial i conquerint la ciutat amb el seu art andalús, la seva pintura, el transformisme, l’atreviment i el fatalisme arravatat. El passeig per la Rambla de bracet amb el seu inseparable Nazario, remenant la cua i ensenyant l’entrecreix a tots els *voyeurs*, els reprimits, els encarcerats, el de l’escarafall i la mirada de menyspreu, els escaldufats per mil i un moralismes. La Rambla, sí, la seva pàtria simbòlica, quan tot eren veïns, quan la ciutat bullia d’estímuls, de vida i de somnis incomplets.

Radar Films

6. FURIA ESPAÑOLA (Francesc Betriu, 1975)

El Barça a tota pastilla. La història més especial, més original, més bonica explicada mai pel gran Francesc Betriu, que estimava Barcelona com pocs l’han estimada. Després va fer *La viuda andalusa*, *La plaça del Diamant* i *Sinatra*, totes elles amb la ciutat com a protagonista preferent. Però *Furia española* és especial, amb Cassen i Mònica Randall enamorats fins al moll de l’os i amb un dilema existencial per resoldre: ¿és possible casar-se el mateix dia d’un Barça-Madrid? Sis o set bars i tasques impregnades de vida i personalitat eternes, injectats de tota l’energia del futbol vist en companyia, però també el monument a Colom i els seus lleons de pedra, els carrers del Raval i el Camp Nou, esclar, en tot la seva esplendor. El Barça recent campió de Lliga i aquella alineació que es recitava de memòria: Sadurní, De la Cruz, Torres, Costas, Rifé, Juan Carlos, Asensi, Rexach, Cruyff, Sotil i Marcial.

Films Zodiaco

4. PERROS CALLEJEROS (José Antonio de la Loma, 1977)

Conduint a tot drap pel cinturó de Barcelona, per les llavors despectivament anomenades “barriades” de la ciutat. Per Sant Adrià, per Ciutat Meridiana, algun cop de volant per la Diagonal, també. El cinema quinquè de finals dels anys setanta a tot drap en mans del gran José Antonio de la Loma, que ens va presentar el Torete i el Vaquilla i els va fer còmplices secrets de tots aquells que volien prosperar socialment i no tenien cap mena de recurs per fer-ho més enllà del petit furt, la delinqüència de barri, l’estrebada de bolsos amb la *mobilette* a mil per hora. Sense jutjar, sense moralina, una visió de la ciutat amb tot el fulgor de la joventut perduda, de l’absoluta manca d’horitzó vital. Un cinema clàssic de la nostra ciutat.